

اهداف یادگیری و انتظارات پس از مطالعه:

کلاس ادبیات:

- ۱- آشنایی با نیما به عنوان پدر شعر نو
- ۲- آشنایی با نظام وفا استاد و مشوق نیما
- ۳- آشنایی مختصر با ویکتور هوگو (یکی از چهره‌های درخشان ادبیات جهان)
- ۴- شناخت مختصر نظامی، شاعر مشهور قرن ششم

مرواریدی در صدف:

- ۱- آشنایی بیشتر با دوران کودکی و نوجوانی پروین اعتصامی
- ۲- آشنایی ضمنی با شاعران برجسته‌ی ایران (فردوسی، مولوی، ناصر خسرو و محمدحسین شهریار)
- ۳- آشنایی با نمونه‌ای از شعر ۱۲ سالگی پروین
- ۴- آشنایی با قالب شعری قطعه

زندگی حسابی:

- ۱- آشنایی با زندگی دانشمند بزرگ ایران «پروفسور حسابی»
- ۲- آشنایی با ویژگی‌های اخلاقی ارزشمند دکتر حسابی
- ۳- تقویت حس وطن دوستی و فرهنگ و ادب فارسی
- ۴- تشویق به تلاش و کوشش در راه استقلال کشور
- ۵- تشویق به انجام واجبات دینی و انس با قرآن

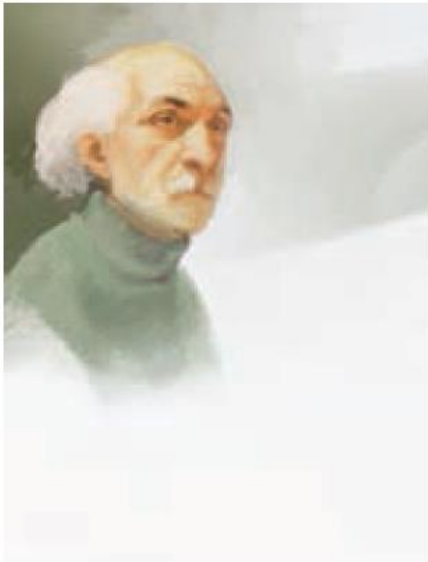
فرزند انقلاب:

- ۱- آشنایی با یکی از چهره‌های برجسته و موفق علمی انقلابی معاصر «دکتر سعید کاظمی آشتیانی»

۲- آشنایی با ویژگی‌های اخلاقی دکتر سعید کاظمی آشتیانی

۳- تقویت علاقه نسبت به فراگیری علوم جدید

کلاس ادبیات، مرواریدی در صدف، زندگی حسابی و فرزند انقلاب

کلاس ادبیات

کلاس ساکت ساکت است. معلم ادبیات
- نظام وفا - مشغول خواندن یک شعر فرانسوی
است. نیما با کنجکاوی به دهان معلم چشم دوخته و با
تمام وجود در جاذبه‌های شعر غرق شده است. معلم،

خواندن را تمام می‌کند و با قدم‌های شمرده پشت میزش می‌رود و می‌نشیند. دوست دارد تأثیر
شعر را بر شاگردان ببیند. با دقت همه کلاس را از نظر می‌گذراند و ناگهان نگاهش روی چهره نیما
می‌ماند. برقی در عمق چشم‌های این نوجوان شهرستانی وجود دارد که همیشه او را به خود جذب می‌کند
اتا این بار آن برق بیشتر به چشم می‌آید.

دانش ادبی: ساکت ساکت: آرایه تکرار / به دهان معلم چشم دوخته است: کنایه از نگاه کردن / برقی در عمق
چشم‌های این نوجوان شهرستانی: کنایه از چشمان پرشوق از یادگیری / غرق در جاذبه‌های شعر: کنایه از
توجه

دانش زبانی: ساکت: مسند / نظام وفا: بدل

- خوب علی جان! مثل اینکه حرفی برای گفتن داری؟
نیما ناگهان به خود می‌آید. هنوز کج و غرق زیبایی شعر است. با دستپاچگی می‌گوید: «ها؟ بله!
زیبا بود؛ گمان کنم شاعر آن ویکتور هوگو باشد!»

دانش ادبی: نیما ناگهان به خود می‌آید: کنایه از جمع شدن حواس / غرق زیبایی شعر: کنایه از توجه زیاد / دستپاچگی: کنایه از با عجله و باشتاب

- آفرین بر تو پسر باهوش! از کجا فهمیدی؟
نیما با غرور ادامه می‌دهد: «قبلاً آن را خودم ترجمه کرده‌ام».
- خوب، که این طور! به هر حال ما همه مشتاقیم ترجمه‌ت را بشنویم.
نیما بر می‌خیزد و با دست‌هایی لرزان کاغذی را پیش رویش می‌کشد و شروع به خواندن می‌کند. لرزشی در صدای او احساس می‌شود ولی کم‌کم جای خود را به حرارت و شور و نشاط می‌دهد.
نیما نوشته‌اش را می‌خواند و می‌نشیند.

دانش ادبی: حرارت و شور و نشاط: مراعات نظیر

دانش زبانی: قبلاً: قید / مشتاق: مسند / کم کم: قید مکرر / نوشته: مفعول

- آفرین، آفرین، خیلی خوب بود، آقای علی اسفندیاری!
نیما از خجالت سرخ شده است و سر به زیر دارد. کلاس که تمام می‌شود، معلم صدایش می‌زند.
- علی جان تو بمان.

دانش ادبی: از خجالت سرخ شده است و سر به زیر دارد: کنایه از خجالت کشیدن / آفرین: تکرار

دانش زبانی: آقای علی اسفندیاری: منادا / علی جان: منادا

معلم کتابی را از کیفش در می آورد و می گوید: «بگیر؛ این کتاب را با دقت بخوان. راستی، شعر فارسی چگونه؟ هیچ مطالعه می کنی؟»

نیما جواب می دهد: «بله، از نظامی زیاد می خوانم».

معلم با همان لحن گرمش ادامه می دهد: «خیلی عالی است، نظامی در آرایش صحنه های شعرش استاد بی نظیری است. شنیده ام خودت هم شعر می گویی. یادت باشد از شعرهایت حتماً برایم بیاوری. دلم می خواهد سرت را بالا بگیرم و با صدای بلند، برایم شعر بخوانی».

دانش ادبی: لحن گرم: حس آمیزی و کنایه از صدای دلنشین

دانش زبانی: راستی: قید

نیما پس از اندکی درنگ، چنین خواند: نام بعضی نفرات رزقِ روحم شده است.

معنی بیت: یاد بعضی نفرات باعث آرامشِ روحم است.

نکات ادبی: رزقِ روحم شده است: کنایه از روحم را تقویت می کند و آرامش می دهد

وقتِ هر دلتنگی سوشان دارم دست

معنی بیت: موقع دلتنگی از آنها کمک می خواهم.

نکات ادبی: دست دارم: کنایه از کمک خواستن / دلتنگی: کنایه از ناراحتی

جرتم می بخشد روشنم می دارد.

معنی بیت: یاد آنها به من جرات می بخشد، مرا آگاه می کند.

دانش زبانی: به من جرات می بخشد: من: متمم / من را روشن می دارد: من: مفعول

مرواریدی در صدف

پروین از کودکی کوشا و اهل تفکر بود. در یازده سالگی با اشعار فردوسی، نظامی، مولوی و ناصر خسرو آشنا شد. این کودک آرام و با استعداد، با راهنمایی و کمک پدرش، سرودن شعر را آغاز کرد. پدر از پروین، همچون مرواریدی در صدف، با دقت مراقبت می‌کرد.

دانش ادبی: فردوسی، نظامی، مولوی و ناصر خسرو: مراعات نظیر/ همچون مرواریدی در صدف: تشبیه

دانش زبانی: کوشا و اهل تفکر: مسند/ آرام و با استعداد، دقت، با راهنمایی و کمک پدرش: قید

پدر، گاهی قطعه‌هایی زیبا از شعرهای عربی، ترکی، فرانسوی و انگلیسی را ترجمه می‌کرد و پروین را تشویق می‌کرد تا آنها را به صورت شعر درآورد. گاهی شعری از شاعران قدیم ایران به او می‌داد تا قافیه‌هایش را تغییر بدهد و در سرودن شعر تجربه بیندوزد.

دانش ادبی: عربی، ترکی، فرانسوی و انگلیسی: مراعات نظیر

پروین اعتصامی اولین شعرهایش را در هفت یا هشت سالگی سروده است. بعضی از این شعرها به اندازه‌ای زیبا، جالب و پرمعنا هستند که خواننده را به شگفتی وامی‌دارند. برخی از زیباترین شعرهایش را در نوجوانی و در یازده تا چهارده سالگی سروده است. شعر «ای مرغک» او در دوازده سالگی سروده شده است.

دانش ادبی: زیبا، جالب و پرمعنا: مراعات نظیر

ای مرغک خُرد، ز آشیانه پرواز کن و پریدن آموز

معنی بیت: ای پرنده ی کوچک از آشیانه ات پرواز کن تا پریدن را یاد بگیری

نکات ادبی: ای مرغک: تشخیص | مرغک، آشیانه، پرواز، پریدن: مراعات نظیر

تا کی حرکات کودکانه؟ در باغ و چمن چسیدن آموز

معنی بیت: تا کی می‌خواهی رفتار کودکانه داشته باشی؟ در باغ و چمن با ناز و غرور پرواز کردن را یاد بگیر

نکات ادبی: تا کی حرکات کودکانه: پرسش انکاری

رام تو نمی‌شود زمانه رام از چه شدی؟ رسیدن آموز

معنی بیت: زمانه هرگز مطیع تو نمی‌شود تو هم مطیع روزگار نباش؛ راه گریختن و مقابله کردن را یاد بگیر

نکات ادبی: رام نشدن زمانه: تشخیص / رام شدن: کنایه از مطیع شدن

منذیش که دام هست یانه بر مردم چشم، دیدن آموز

معنی بیت: تنها به گرفتاری و سختی های روزگار فکر نکن راه مقابله کردن با سختی ها را یاد بگیر

نکات زبانی: مردم (مردمک چشم): متمم / دیدن: مفعول

شور روز به فکر آب و دانه هنگام شب آرمیدن آموز

معنی بیت: روز به دنبال غذا باش و به هنگام شب استراحت کن

نکات ادبی: شب و روز: تضاد / آب و دانه: تناسب

پروین و سروده‌هایش آنقدر شگفت‌انگیز بودند که بزرگ‌ترین شاعران روزگار، او را تحسین و تشویق می‌کردند. محمد حسین شریار، شاعر بزرگ روزگار ما، هنگامی که سروده‌های دوره نوجوانی پروین را می‌خواند، می‌گفت:

دانش زبانی: شاعر بزرگ روزگار ما: بدل / تحسین و تشویق: مترادف

به راستی که یکی از نوابغ ادب است میان شاعره‌ها تا کنون نظیرش نیست

معنی بیت: به درستی که پروین یکی از شاعران نابغه ادبیات فارسی است و در بین زنان شاعر فارسی تا به امروز مانند او نیامده است

دانش زبانی: است: فعل اسنادی / نیست: فعل غیر اسنادی

زندگی حسابی

دکتر محمود حسابی دوران کودکی را با سختی و فقر گذرانده بود، به طوری که یادآوری خاطرات آن روزها ناراحتش می کرد ولی همواره می گفت: «مهم این است که در مقابل سختی ها تسلیم نشد. اگر انسان در برابر دشواری ها بایستد، بر آنها چیره می شود، البته باید صبر و طاقت را از دست نداد و هیچ گاه ناسپاسی نکرد».

دانش ادبی: در برابر دشواری ها بایستد: کنایه از مقاومت کردن

دانش زبانی: دکتر: شاخص | سختی و فقر: مسند | صبر و طاقت: مترادف

پروفسور حسابی، هر وقت از خواندن و پژوهش فراغت می یافت، به باغبانی می پرداخت و در زمان مناسب از بیل زدن باغچه و یا خالی کردن آب حوض خانه اش هم پروایی نداشت.

دانش زبانی: پروفسور: شاخص

استاد حسابی، خود حافظ قرآن بود و فرزندانش را از کودکی به یادگیری و انجام واجبات دینی تشویق می کرد. حتی آنان را به تلاوت آیات به شیوه صحیح و درک کامل معانی آنها و می داشت و علاوه بر دانش اندوزی، به یادگیری امور فنی مانند بتایی، جوش کاری و نجاری فرا می خواند و خود نیز برای ساخت برخی از قطعات صنعتی، تا پاسی از شب کار می کرد. او حدود هشت ماه هر روز به یک تراش کاری می رفت و برای ناهار به یک بیسکویت راضی می شد تا بتواند قطعات مورد نظر را بسازد و کشور را از واردات بی نیاز کند. او راه شکوفایی و استقلال کشور را در تلاش و کوشش افراد جامعه می دانست و با علم بدون عمل، مخالف بود.

دانش ادبی: بنایی و جوشکاری و نجاری: مراعات نظیر

دانش زبانی: استاد: شاخص | تلاش و کوشش: مترادف

دکتر حسابی به زبان و فرهنگ و ادب فارسی نیز عشق می ورزید و آثار بیشتر بزرگان شعر و ادب را با دقت مطالعه می کرد. دیوان حافظ را به خوبی می خواند و از آن لذت می برد و معتقد بود که یک ایرانی نباید غزل حافظ را غلط بخواند و یا نادرست بفهمد.

دانش ادبی: زبان و فرهنگ و ادب فارسی: مراعات نظیر | عشق ورزیدن: کنایه از دوست داشتن

دانش زبانی: دکتر: شاخص | غلط و نادرست: مترادف

دل بستگی استاد به شعر و ادب تا اندازه ای بود که سر در خانه اش را به این بیت سعدی آراسته بود که امروز نواز شکر دیدگان رهگذران و مشتاقان آن استاد است:

دانش ادبی: دل بستگی: کنایه از علاقه | نواز شکر دیدگان: تشخیص

«به جان زنده دلان، سعدیا، که ملک وجود نیرزد آنکه دلی را ز خود بیازاری»

معنی بیت: ای سعدی، سوگند به جان عاشقان، که همه ی سرزمین هستی ارزش آن را ندارد که دلی را برنجانی.

نکات ادبی: ملک وجود: اضافه تشبیهی

نکات زبانی: سعدیا: منادا و تخلص / ۴ جمله دارد

فرزند انقلاب

سعید، هنوز سال های دبستان را پشت سر نگذاشته بود که با شور و علاقه، مطالعه کتاب های مختلف را شروع کرد. ساعت ها می نشست و تا کتابی را به پایان نمی رساند، رها نمی کرد.

دانش ادبی: پشت سر نگذاشته بود: کنایه از سپری نکرده بود

دانش زبانی: هنوز: قید

در دوره دبیرستان، نمایشنامه «ابوزر» را همراه با دوستانش اجرا کرد. او به پیامبر (ص) و یارانش عشق می‌ورزید و می‌کوشید؛ این شخصیت‌ها را به هم سن و سال‌هایش بشناساند. هجده ساله بود که معلم هنرستان شد و به دانش‌آموزانش که شانزده یا هفده ساله بودند، درس می‌داد. همه او را استاد جوان می‌خواندند. او و شاگردانش تقریباً هم سن و سال بودند!

دانش زبانی: همه: نهاد/ او: مفعول / استاد جوان: مسند

جان و دل سعید با صدای دل‌نواز قرآن، آشنا بود. در خلوت، قرآن زمزمه می‌کرد و بسیاری از آیات را به حافظه سپرده بود. اگر با او همسفر می‌شدی در طول راه، تلاوت زیبای قرآن او را می‌شنیدی. ورزش می‌کرد و به فوتبال علاقه‌مند بود. همیشه دوست داشت ایران را در همه مسابقات پیروز و سربلند ببیند.

دانش ادبی: دلنواز: کنایه از خوشایند/ به حافظه سپرده بود: کنایه از حفظ کرده بود

شاگردانش می‌گویند: «به دو چیز علاقه‌مند بود، قرائت قرآن و مشاعره. وقتی دیگران در مشاعره می‌ماندند، سعید ادامه می‌داد. ذهن او لبریز سروده‌های زیبا بود».

دانش زبانی: در مشاعره می‌ماندند: شعری به ذهنشان نمی‌رسید

سال‌ها در جبهه‌ها، دلیرانه شرکت کرد. به رزمندگان روحیه داد و با همه توان از اسلام و ایران دفاع کرد و از آن پس به عنوان پژوهشگری نوآور و علمی، افتخارآفرین شد.

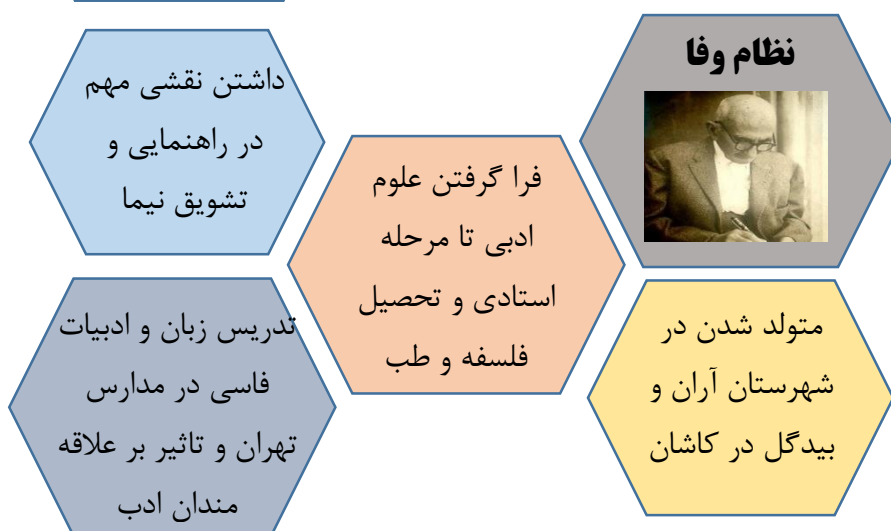
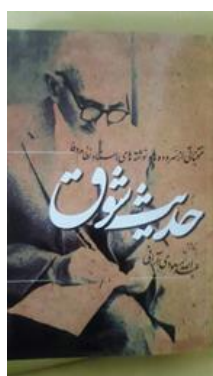
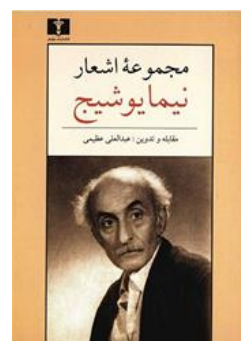
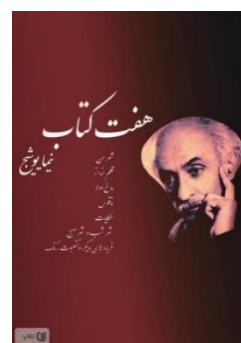
دانش ادبی: پژوهشگر، نوآور و علمی: مراعات نظیر

دانش زبانی: سالها، جبهه‌ها، دلیرانه: قید

دکتر سعید کاظمی آشتیانی، دانشمند بزرگ روزگار ما، در دی ماه ۱۳۸۴ چشم از جهان فرو بست. مقام معظم رهبری در وصف این پژوهشگر فداکار نوشتند: «وی یکی از فرزندان صاحب انقلاب و از رویش‌های مبارکی بود که آینده درخشان علمی را در کشور خود، نوید می‌دهند».

دانش ادبی: چشم از جهان فرو بست: کنایه از فوت کرد

دانش زبانی: دانشمند بزرگ روزگار ما: بدل

فرزند یوسف
اعتصام الملک
آشتیانی متولد
در تبریز

وفات در سال ۱۳۲۰ و
محل آرامگاه در کنار
صحن حضرت معصومه
در قم

دیوانی شامل
قصاید و قطعات و
بیشتر قطعات به
صورت مناظره

پروین اغتصامی

آموختن فارسی و
عربی در دامان
خانواده و سرودن
شعر از هشت
سالگی

چاپ نخستین
شعرهایش در
مجله بهار و مورد
تحسین اهل ادب

رفتن به محافل
ادبی آن روزگار و
اثر او دیوان شعر
است

رها کردن پزشکی و
روی آوردن به شعر و
شاعری

در سال ۱۳۶۷ در
تهران درگذشت و در
مقبره الشعراي تبریز
به خاک سپرده شد

متخلص به شهریار
و متولد شدن در
تبریز در
سال ۱۲۸۵

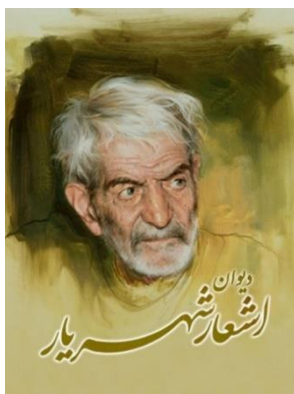
سید محمدحسین
بهجت تبریزی

ابتدا تخلص
بهجت اما بعد
تلخص به شهریار

تحصیلات در تبریز و
دارالفنون تهران و
ورود به دانشکده
پزشکی

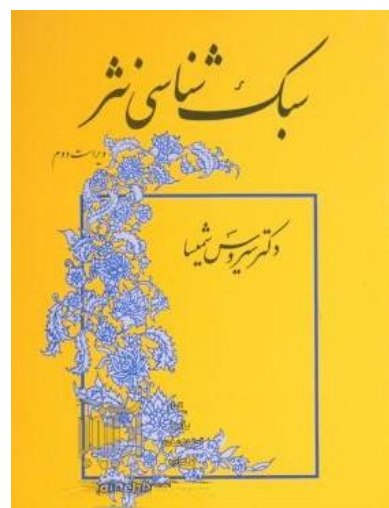
شعر سرودن به
فارسی و ترکی و
دارای منظومه ای
به نام حیدربابایه

به دنیا آمدن در
مشهد و آموختن
شعر و فنون و ادب
نزد پدرش

از آثار مهم او
سبک‌شناسی است.

ملک الشعرا بهار
۱۳۳۰-۱۲۶۶ ه.ق

متولد تهران و ورود به
دانشگاه علوم پزشکی ایران
در سال ۱۳۵۹

موفق به اخذ
دکترای رشته علوم
تشریحی در دانشگاه

موفق به اخذ موفقیت
های عالی در زمینه های
طب، علوم زیستی و ... با
تدبیر و دوراندیشی و
مدیریت عالی

سعید کاظمی
آشتیانی

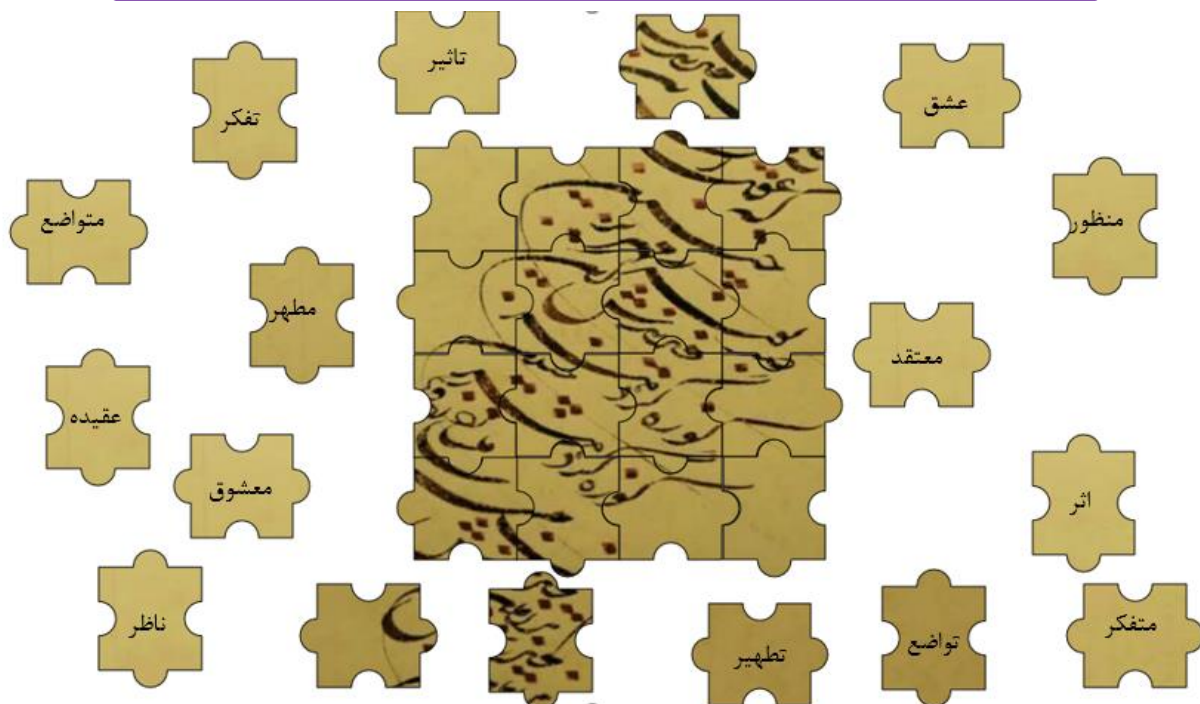
معنی واژگان

چشم دوختن	کنایه از نگاه کردن
جاذبه	گیرایی ، جذابیت

دستپاچگی	عجله ، شتاب زدگی
جرئت	شجاعت
لحن	آهنگ
مندیش	نیندیش
پاسی	قسمتی یا بخشی از زمان
پاسی از شب	قسمتی از شب
مردم چشم	مردمک چشم
تحسین	آفرین گفتن
نوابغ	جمع نابغه ، باهوش و زیرک
نظیر	همانند
فراغت	آسودگی
پروا	ترس
تلاوت	خواندن
چمیدن	با ناز راه رفتن
زنده دلان	هوشیاران
روحیه دادن	کنایه از امیدواری و شجاعت ایجاد کردن
بی نظیر	بی مانند، بی همتا
واردات	کالاهایی که از خارج کشور به کشور آورده می شود
آراسته	زیبا و مرتب شده
لبریز	پر و انباشته
معظم	بزرگوار
پژوهشگر	جستجوگر
نوید	مژده
صالح	درستکار
چشم از جهان فرو بست	فوت کرد

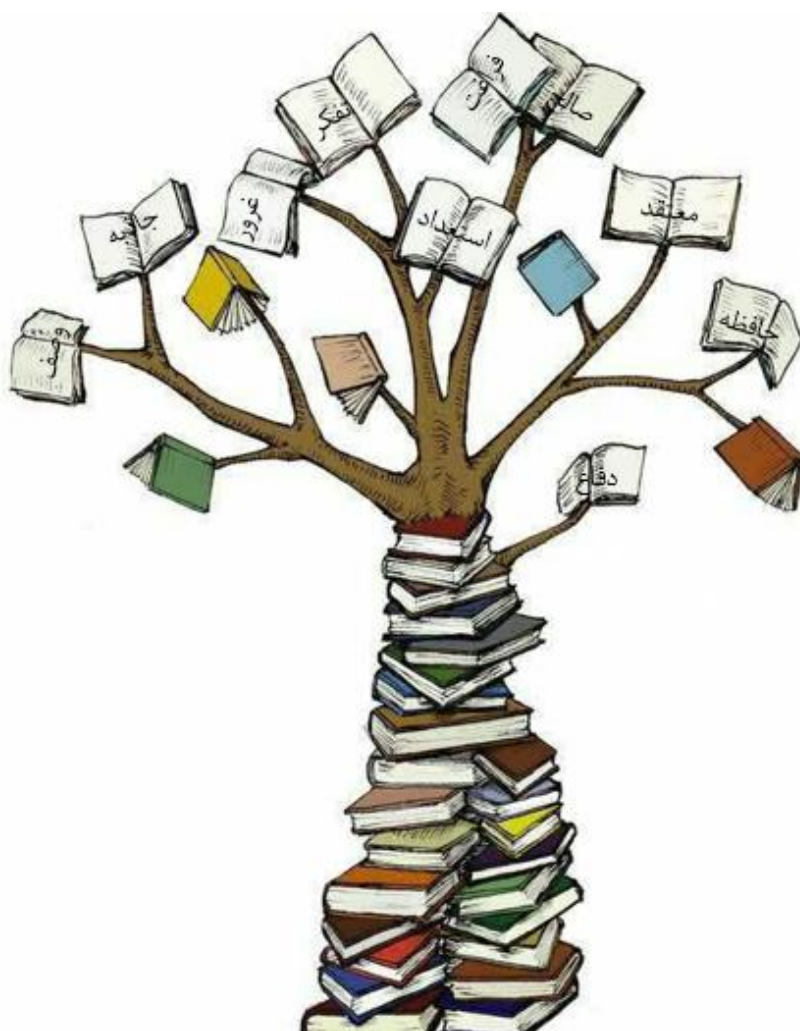
هم خانواده ها

کلمات هم خانواده را از میان پازل پیدا کنید و در ذیل تصویر ذکر کنید.

نکات املائی

خوشه واژه کلمات داده شده را
از متن درس بیابید و در قالب
جمله ای از متن درس بنویسید

خود ارزیابی

۱- معلم برای تشویق نیما چه کرد؟ کتابی را به او داد تا مطالعه کند

۲- دکتر حسابی و دکتر کاظمی آشتیانی چه خصوصیات مشترکی داشتند؟

هر دو به خواندن قرآن و شعر و ادبیات و مطالعه علاقه مند بودند و برای سرافرازی کشور تلاش کردند

به نظر شما چرا دکتر حسابی با ((علم بدون عمل)) مخالف بود؟

زیرا علم بدون عمل سودی ندارد. همچنین کسی که از علم خود در زندگی بهره نمی برد ناموفق خواهد بود و تنها عمل است که می تواند از کسب علم می تواند باعث پیشرفت و تکامل شود

دانش های ادبی و زبانی

نکته ی اول: زمان فعل

هر فعل چند ویژگی دارد که عبارت اند از: ۱- انجام شدن یا نشدن عمل یا حالت ۲- زمان ۳- شخص ۴- جمع یا مفرد بودن. در این قسمت به زمان فعل می پردازیم:

به جمله‌های زیر دقت کنید:

۱- ایرانیان، کاغذسازی را در قرن‌های نخستین اسلامی از چینیان آموختند.

۲- گنجینه‌های قرآن، ارج هنر ایرانی را در زمینه‌های اسلامی نشان می‌دهد.

۳- اسلام روح تازه‌ای در پیکر ایرانی خواهد دمید.

در جمله شماره ۱، فعل «آموختند» انجام گرفتن کاری را در زمان گذشته می‌رساند. به این فعل، «ماضی» (گذشته) می‌گویند فعل «نشان می‌دهد» در جمله شماره ۲، انجام گرفتن کاری را در زمان حال می‌رساند. به این فعل، «مضارع» (حال) می‌گویند، فعل «خواهد دمید» در جمله شماره ۳، انجام کاری را در زمان آینده می‌رساند که به این فعل، «مستقبل» (آینده) می‌گویند.

«راه شناخت زمان فعل‌ها»:

اول مصدر فعل را مشخص می‌کنیم و بعد از آن می‌بینیم که در آن فعل بن ماضی وجود دارد یا بن مضارع؛ مانند:

«من به خانه رفتم.»: فعل جمله: رفتم

این فعل از مصدر «رفتن» است که بن ماضی آن «رفت» است؛ بنابراین زمان فعل این جمله، ماضی (=گذشته) می‌باشد.

بن مضارع مصدر «رفتن»، «رو» است، اگر فعل ما «می‌روم» باشد، زمان آن، مضارع (= حال) است، چون که در این فعل، بن مضارع «رو» به کار رفته است.

رفتن: مصدر / رفت: بن ماضی (بن ماضی با حذف «ن» از آخر مصدر به دست می‌آید: رفتن: رفت) / رو: بن مضارع (بن ماضی را به فعل امر تبدیل میکنیم و با حذف «ب» از اول فعل امر، بن مضارع به دست می‌آید: فعل امر: برو (با حذف «ب»): رو)

نکته دوم: قالب قطعه

شعری است که مصراع‌های دوم همه بیت‌های آن هم‌قافیه هستند.

حداقل بیت‌های قطعه، دو بیت است، اما حداکثر آن مشخص نشده است.

* نکته: در قطعه، بیشتر به پند و اندرز و مسائل اخلاقی و اجتماعی پرداخته می‌شود.

معروف‌ترین قطعه‌سرایان فارسی، ابن یمن (قرن هشتم)، انوری (قرن ششم) و پروین اعتصامی (قرن معاصر) هستند. شاعران دیگری هم قطعه‌سرایی می‌کردند مانند

سعدی و...

نمودار قالب قطعه:

○	
○	
○	
○	

۱- با راهنمایی معلم خود در مورد ویژگی های شعر نیمایی، گفت و گو کنید.

شعر نیمایی سبکی از شعر معاصر فارسی است که نخستین نمونه‌ی شعر نو در ادبیات فارسی است و برآمده از نظریه‌ی ادبی نیمایوشیج شاعر معاصر ایرانی است. تحولی که نیمایوشیج انجام داد در دو حوزه‌ی فرم و محتوای شعر کلاسیک فارسی بود.

۲- دیوان پروین را به کلاس بیاورید و درمورد یکی از شعرهای او صحبت کنید.

شنیده‌اید که آسایش بزرگان چیست/ برای خاطر بیچارگان نیاسودن/ یکاخ دهر که آلالش است بنیادش/ مقیم گشتن و دامان خود نیالودن/ همی ز عادت و کردار زشت کم کردن/ همواره بر صفت و خوی نیک افزودن/ ز بهر بیهوده، از راستی بری نشدن/ برای خدمت تن، روح را نفرسودن/ برون شدن ز خرابات زندگی هشیار/ ز خود نرفتن و پیمانهای نپیمودن/ رهی که گمراهیش در پی است نسیپردن/ دریکه فتنه‌اش اندر پس است نگشودن

نوشتن

۱- زمان فعل‌های زیر را مشخص کنید.

خواهم رفت: آینده می‌نویسند: حال گرفته بودی: گذشته
شنیدیم: گذشته نشسته بودید: گذشته آمدند: گذشته

۲- پیام، قافیه و ردیف را در قطعه‌ی زیر بنویسید. «برزگری پند به فرزند داد/ کای پسر این پیشه پس از من تورا ست * هر چه کنی کشت، همان بدروی/ کار بد و تیک چو کوه و صداس»

پیام این قطعه: هرچه بکاری درو می‌کنی؛ نتیجه‌ی اعمال و رفتار ما به خودمان بر خواهد گشت. قافیه: را - صدا ردیف: است

۳- با توجه به متن درس، جای خالی را با کلمه‌ی مناسب، پر کنید.

- معلم با همان لحن گرمش ادامه داد: «خیلی عالی است»

- اگر با او همسفر می‌شدی در طول راه تلاوت زیبای قرآن او را می‌شنیدی.

۴- در متن زیر غلط‌های املایی را پیدا کنید و شکل درست آنها را بنویسید.

مهم این است که در مقابل سختی‌ها تسلیم نشد، اگر انسان در برابر دشواری‌ها بایستد، بر آن چیره می‌شود. البته باید سبر و تاقت را از دست نداد و هیچگاه ناسپاسی نکرد.

شکل درست کلمات: تسلیم، صبر، طاقت

شعرخوانی «گل و گل»

شبى در مِخلى با آه و سوزى شنیدستم که مرد پاره‌دوزى

معنی بیت: شنیده‌ام شبی در مجلسی یک پیرمرد پینه دوز با آه و ناله

نکات زبانی: مرد پاره دوز: ترکیب وصفی / شنیدستم: شنیده‌ام

چنین می‌گفت با پیر عجوزى «گلی خوشبوی در حمام روزى

معنی بیت: به پیرزنی می‌گفت: «یک روز در حمام دوستی

نکات ادبی: گلی خوشبوی در حمام روزی: تضمین

نکات زبانی: پیر عجوز، گل خوشبو: ترکیب وصفی

رسید از دست محبوبی به دستم»

معنی بیت: به من یک گل خوشبو داد.

نکات ادبی: رسید از دست محبوبی به دستم: تضمین

گرفتم آن گل و کردم خمیری خمیری نرم و نیکو چون حریری

معنی بیت: من با آن گل خمیری درست کردم که مانند پارچه ابریشمی نرم و لطیف بود.

نکات ادبی: چون حریری: تشبیه

معطر بود و خوب و دلپذیری «بدو گفتم که مشکى یا عیبرى

معنی بیت: آنقدر آن خمیر خوشبو بود که به او گفتم تو عطر هستی یا دارویی خوشبو

نکات ادبی: مشک و عیر و بو و معطر: مراعات نظیر / بدو گفتم (به گل گفتم): تشخیص

نکات زبانی: دارای ۴ جمله (مشکی و عبیری هر کدام یک جمله محسوب می‌شوند)

که از بوی دلاویز تو مستم»

معنی بیت: که من از بوی دل انگیز تو سرحال و مست هستم

همه گل‌های عالم آزمودم ندیدم چون تو و عبرت نمودم

معنی بیت: من همه‌ی گل‌های سرشور جهان را امتحان کرده‌ام اما مثل تو ندیده‌ام که خوشبو باشد.

چو گل بشنید این گفت و شنودم «بگفتا من گلی ناچیز بودم

معنی بیت: گل زمانی که حرف مرا شنید گفت: «من گلی بی‌ارزش بودم

نکات ادبی: گل شنید و گفت: تشخیص

نکات زبانی: گل ناچیز: ترکیب وصفی / همه گل‌های عالم: مفعول / تو: متمم

ولیکن مدتی با گل نشتم»

معنی بیت: ولی مدتی با یک گل همنشین شدم

نکات زبانی: گل: متمم

گل اندر زیر پا گسترده پر کرد مرا با همنشینی مفتخر کرد

معنی بیت: او گلبرگ‌های خود را روی زمین انداخت و افتخار همنشینی را به من داد

نکات ادبی: گل اندر زیر پا گسترده پر کرد: کنایه از گل خود را فدا کرد.

نکات زبانی: اندر: صورت کهن (در)

چو عمرم مدتی با گل گذر کرد «کمال همنشین در من اثر کرد

معنی بیت: و چون مدتی از عمرم را با او گذراندم خوشبویی آن گل به من نیز منتقل شد.

وگر نه من همان خالم که هتم

معنی بیت: وگر نه من همان خاک بی ارزش و ناچیز باقی مانده بودم.

نکته ادبی

مسمط تضمینی: شعری است که به اختیار شاعر از چند بند تشکیل شده است که مصراع های هر بخش با هم، هم قافیه اند و با بخش دیگر متفاوت و توسط یک مصراع با قافیه ای جداگانه به یکدیگر وصل شده اند. در این نوع شعر بعضی از مصراع ها را از شاعران دیگری می آورند.

نمونه سوالات درس دهم

سوالات تستی:

- ۱- کدام گزینه مسند ندارد؟
 - (۱) او دیروز وارد مدرسه شده بود.
 - (۲) از حرم تا مدرسه راهی نبود.
 - (۳) اشتیاق مطالعه در وجودش زنده شد.
 - (۴) زیرا شما بسیار بزرگوارید.
- ۲- با توجه به عبارت «او شیفته ی طبیعت بود و از این که کسانی با خشونت سعی می کردند، طبیعت زیبا و آرام را بر هم بزنند، رنج می برد» کدام گزینه صحیح نیست؟
 - (۱) شیفته : مسند (۲) کسانی : نهاد (۳) طبیعت در جمله سوم : مفعول (۴) رنج : نهاد
- ۳- اگر بیت زیر نخستین بیت از یک شعر باشد آن شعر در چه قالبی سروده شده است؟

«سرو خندید سحر، بر گل سرخ/ که صفای تو، به جز یک دم نیست»

(۱) قطعه (۲) غزل (۳) قصیده (۴) مثنوی

۴- زمان فعل در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

(۱) آن مهر بر که افکنم آن دل کجا برم (۲) نمودش بس که دور آن راه نزدیک

(۳) درویش آخرتش را به دنیا در بازد (۴) دامن خود را پر از گل می کنم

۵- با توجه به بیت «رام تو نمی شود زمانه/ رام از چه شدی؟ رمیدن آموز» کدام گزینه نادرست است؟

(۱) یک مفعول دارد (۲) سه جمله دارد (۳) سه مسند دارد (۴) دو نهاد حذف شده و یک نهاد ذکر شده دارد

۶- کدام گزینه از موضوعات قالب قطعه است؟

(۱) مسائل عرفانی، ستایش و وصف طبیعت (۲) پند و اندرز، مسائل اخلاقی و اجتماعی

(۳) مفاهیم اجتماعی، هنری و فلسفی (۴) پند و اندرز، حکمت و عرفان

۷- کدام گزینه از آثار نیما یوشیج نیست؟

(۱) قصه رنگ پریده (۲) ای شب (۳) افسانه (۴) سبک شناسی

۸- عبارت زیر از چند جمله تشکیل می شود؟

«نیما ناگهان به خود می آید، هنوز گیج و غرق زیبایی شعر است با دستپاچگی می گوید: ها؟ بله! زیبا بود،

گمان می کنم شاعر آن ویکتور هوگو باشد. آفرین بر تو پسر با هوش از کجا فهمیدی؟»

(۱) هفت (۲) هشت (۳) نه (۴) ده

۹- معنی کدام واژه نادرست است؟

(۱) آنعام: بخشش (۲) دل نواز: خوشایند (۳) فراغت: آسودگی (۴) ساعی: کوشا

۱۰- عبارت زیر را چه کسی و درمورد کدام شاعر سروده است؟

«به راستی که یکی از نوابغ ادب است/ میان شاعره ها تاکنون نظیرش نیست»

(۱) نیما یوشیج در مورد پروین اعتصامی سروده است

(۲) پروین اعتصامی در مورد محمد حسین شهریار سروده است

(۳) نیما یوشیج در مورد محمد حسین شهریار سروده است

(۴) محمد حسین شهریار در مورد پروین اعتصامی سروده است

سوالات درست و نادرست:

- ۱۱- سعید کاظمی آشتیانی در اسفندماه ۱۳۸۵ چشم از جهان فرو بست.
- ۱۲- از آثار نیما یوشیج میتوان به (افسانه) و (قصه رنگ پریده) اشاره کرد.
- ۱۳- پروین اعتصامی در سال ۱۲۸۵ در اصفهان متولد شد.
- ۱۴- در عبارت ((سالها در جبهه ها، دلیرانه شرکت کرد)) دو قید وجود دارد.
- ۱۵- در عبارت «همه او را استاد جوان می خواندند»، نقش «استاد جوان» مسند است.

سوالات جاخالی:

- ۱۶- پروفیسور حسابی، در زمان مناسب از..... و یا هم پروایی نداشت.
- ۱۷- پروین اعتصامی اولین شعرهایش را در..... یا سروده است.
- ۱۸- بر اساس بیت ((رام تو نمی شود زمانه رام از چه شدی؟ رمیدن آموز)) قالب این شعر..... است.
- ۱۹- زمان فعل های «می گویند، خندید، می زنی» به ترتیب و و است.
- ۲۰- در بیت زیر آرایه های و وجود دارد.
- «ای مرغک خرد، ز آشیانه / پرواز کن و پریدن آموز»

سوالات تشریحی:

- ۲۱- معنی اشعار زیر را بنویسید.
- مندیش که دام هست یا نه / بر مردم چشم دیدن آموز
- معطر بود و خوب و دلپذیری / بدو گفتم که مشکی یا عبیری / که از بوی دلاویز تو مستم
- نام بعضی نفرات رزق روحم شده است
- به راستی که یکی از نوابغ ادب است / میان شاعره ها تاکنون نظیرش نیست

۲۲- مقام معظم رهبری در وصف سعید کاظمی آشتیانی چه نوشتند؟

۲۳- معنی کلمات زیر را بنویسید.

پروا: طاقت: فراغت: بیندوزد: چمیدن:

۲۴- زمان فعل های زیر را بنویسید.

داشتم می رفتم: خواهیم رفت: می خندند: خورده بودی:

۲۵- در مورد مسمط تضمینی توضیح دهید.

جورکردنی:

۲۶- هر یک از واژگان ستون الف را به پاسخ درست در ستون ب وصل کنید.

<u>الف</u>	<u>ب</u>
صالح	زیر لب سخن گفتن
مشاعره	پیروز شدن
زمزمه	نیکوکار
طاقت	مسابقه شعر خوانی
چیره	توان و نیرو

۲۷- عبارتهای ستون الف را به ستون ب وصل کنید.

<u>الف</u>	<u>ب</u>
تا کی حرکات کودکانه	تشخیص
نوازشگر دیدگان رهگذران	حس آمیزی
ایستادن در برابر دشواری ها	واج آرایی
زبان و فرهنگ و ادب فارسی	کنایه
لحن گرم	تناسب ۱

سوالات تستی:

شماره سوال	۱	۲	۳	۴
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				

سوالات درست و نادرست:

۱۱- نادرست ۱۲- درست ۱۳- نادرست ۱۴- نادرست ۱۵- درست

سوالات جاخالی:

۱۶- بیل زدن باغچه و خالی کردن آب حوض خانه اش

۱۷- هفت یا هشت سالگی

۱۸- قطعه

۱۹- حال ، گذشته ، حال

۲۰- تشخیص و مراعات نظیر

سوالات تشریحی:

۲۱- تنها به گرفتاری و سختی های روزگار فکر نکن راه مقابله کردن با سختی ها را یاد بگیر

- آنقدر آن خمیر خوشبو بود که به او گفتم تو عطر هستی یا دارویی خوشبو که من از بوی دل انگیز تو سرحال و مست هستم

- یاد بعضی نفرات باعث آرامش روحم است

- به درستی که پروین یکی از شاعران نابغه ادبیات فارسی است و در بین زنان شاعر فارسی تا به امروز مانند او نیامده است

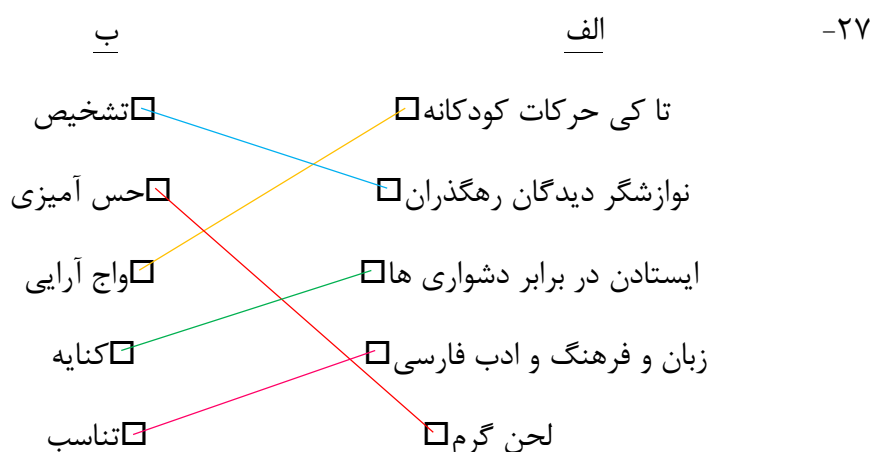
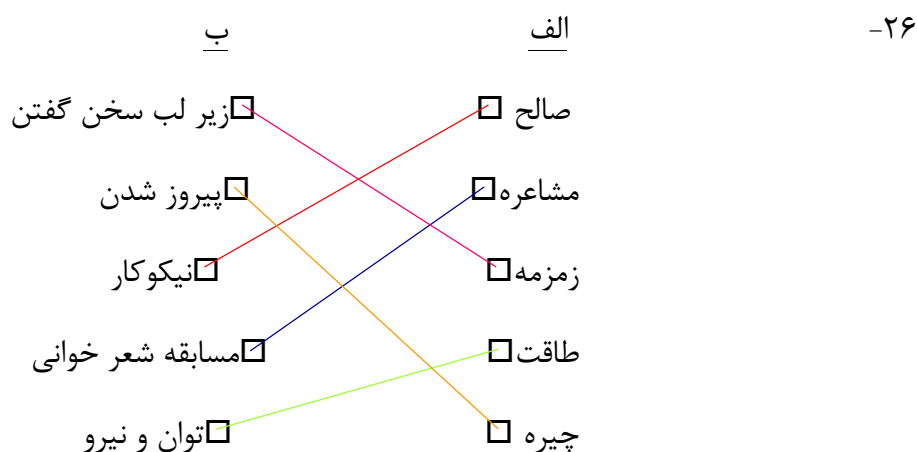
۲۲- «وی یکی از فرزندان صالح انقلاب و از رویش‌های مبارکی بود که آینده درخشان علمی را در کشور خود نوید می‌دهند»

۲۳- ترس، توان و نیرو، آسودگی، کسب کند، با ناز راه رفتن

۲۴- گذشته، آینده، حال، گذشته

۲۵- شعری است که به اختیار شاعر از چند بند تشکیل شده است که مصراع‌های هر بخش با هم، هم‌قافیه‌اند و با بخش دیگر متفاوت و توسط یک مصراع با قافیه‌ای جداگانه به یکدیگر وصل شده‌اند. در این نوع شعر بعضی از مصراع‌ها را از شاعران دیگری می‌آورند.

جورکردنی:

کاری از شهین دخت مخمل باف

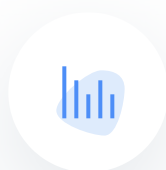
سرگروه ادبیات شهرستان بیرجند، خراسان جنوبی

اپلیکیشن درسی همیار

برنامه رایگان درسی همیار

تمام پایه ها

جواب کتاب ، تدریس و نمونه سوال

همیشه رایگان

برنامه همیار کاملا رایگان میباشد